

отримання коштів, а вирішення посталої проблеми. Фінанси, в даному випадку, виступають, як засіб або інструмент з реалізації соціально значимих заходів, одночасно будучи елементом механізму нарощеного потенціалу певного регіону у вирішенні завдань, потребуючих вирішення місцевим бюджетом.

Література:

1. Краплич Р.Р. Розвиток локальних ресурсів, або вступ до соціального інвестування. Рівне: «Фундація імені князів-благодійників острозьких», 2003. 128 с.
2. Корпоративне спонсорство. К. : ІАЦФ, 2000. 60 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В СТАНДАРТАХ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Акімова Н.С., кандидат економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8608-8757>

Наумова Т.А., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8373-870X>

В даний час ефективність діяльності організації багато в чому залежить від розробки та впровадження бізнес-процесів, які дозволяють комерційній організації досягти поставлених стратегічних цілей. Будь-який бізнес-процес завжди взаємопов'язаний з низкою різних ризиків. У разі реалізації цих ризиків мета такого бізнес-процесу досягається частково або зовсім не досягається.

В.Ю. Фаб'янська [1, с. 113] наголошує, що при оцінці аудиторського ризику необхідно оперувати наступними основними стандартами: МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту»; МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища»; 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту»; 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики»; 450 «Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту».

Внутрішній аудит повинен оцінити ризики і на цій основі сформулювати план і програму внутрішнього аудиту. Нині є кілька підходів до оцінки ризиків внутрішнього аудиту. Одним із перспективних підходів, який дозволить адекватно та своєчасно виявити та знизити ризики у внутрішньому аудиті, є ризик-орієнтований підхід. У зв'язку з цим доцільно виробити методичні рекомендації щодо застосування ризик-орієнтованого підходу у стандартах внутрішнього аудиту. При розробці стандартів внутрішній аудитор повинен мати на увазі, що об'єктом внутрішнього аудиту повинні бути ризики втрати майна, ресурсів, ефективності, а не майно та ресурси.

Ризик-орієнтований внутрішній аудит дозволяє здійснювати оцінювання ризиків на рівні підрозділів підприємства. Запровадження принципів та постулатів концепції «центрів відповідальності» на підприємстві дозволяє, наприклад, під час здійснення експертного оцінювання ризиків використовувати особисту думку менеджерів та фахівців різних підрозділів у формуванні ланцюгу цінностей підприємства [2, с. 16].

Регламентация процесу проведення аудиту на основі ризик-орієнтованого підходу у внутрішніх стандартах передбачає визначення, ідентифікацію ризиків, що впливають на діяльність компанії та розробку на цій основі плану та програми аудиту.

Цей підхід здійснюється відповідно до принципів, розроблених системою сучасних міжнародних стандартів внутрішнього аудиту. Однак у міжнародних стандартах внутрішнього аудиту цей підхід лише згадується, а технологія його практичного використання не розкрита, що потребує деталізації у стандартах внутрішнього аудиту конкретного економічного суб'єкта

Розробка методики внутрішнього аудиту взаємопов'язана з розвитком не тільки Міжнародних професійних стандартів внутрішнього аудиту, але й з розвитком Міжнародних стандартів аудиту (МСА), однак у МСА використовується процесний підхід до проведення аудиту, при якому якість роботи аудиту забезпечується перевіркою всіх технологічних процесів, не допускаючи перепусток господарських операцій Насправді почався перехід до ризик-орієнтованого підходу.

Слід зазначити, що використання ризик-орієнтованого підходу у стандартах внутрішнього аудиту має такі переваги:

- підвищення економічної корисності внутрішнього контролю та ризик-менеджменту, у частині раннього виявлення та запобігання загрозам, що впливають на досягнення стратегічних цілей організації;

– підвищення ролі внутрішнього аудиту як додаткового засобу організацій, що дозволяє обґрунтовано спланувати та здійснити функціональний аудит бізнес-процесів з точки зору їх уразливості та слабкості під впливом різних ризиків, а також виробити комплекс заходів щодо їх профілактики та нейтралізації;

– підвищення ефективності внутрішнього аудиту шляхом оцінки виявлених ризиків та частоти перевірок на основі рівня ризику, найбільш ефективного розподілу ресурсів внутрішніми аудиторами. Внутрішні аудитори приділяють увагу областях найбільшого ризику. Крім того, цей підхід лише допомагає виявити ризики, які не контролюються належним чином;

– зміцнення відносин між внутрішнім аудитом та менеджментом. При такому підході внутрішній аудит та менеджмент впливають із цілей організації, загроз досягнення цілей, тим самим визначаючи, як контролювати ризики, що дозволяє підвищити значення функції внутрішнього аудиту та покращити співпрацю між ними.

Розробка стандартів внутрішнього аудиту при використанні ризик-орієнтованого підходу базується на моделях ризику та контролю, розроблених The Committee of Sponsoring Organizations of The Treadway Commission (COSO) у США, створеною присяжними бухгалтерами, внутрішніми аудиторами, фінансовими менеджерами для вивчення ситуації у США.

На початку методологічний підхід до управління ризиками полягав у тому, що кожен відділ (бухгалтерія, фінансовий та ревізійний) самостійно керував ризиками відповідно до своїх функцій. У сучасних умовах впроваджується нова модель організації систем управління ризиками: ризик – менеджмент у межах всієї організації.

У світовій практиці існують кілька підходів до формування моделі управління ризиками, які містяться у стандарті з управління ризиками RMS (Risk Management Standard), розробленому Інститутом ризик-менеджменту (IRM), Асоціацією ризик-менеджменту та страхування (AIRMIC) спільно з Федерацією європейських асоціацій ризик - менеджерів (FERMA) та іншими професійними організаціями, які займаються питаннями управління ризиками.

В підході COSO визначено, що управління ризиками є процесом, який здійснюється директором підприємства, спеціальною групою людей при розробці стратегії для виявлення потенційних подій, здатних вплинути на діяльність організації, щоб забезпечити розумну впевненість щодо досягнення цілей організації.

Центральною групою завдань є формування та реалізація програми управління ризиком, що включає перелік заходів щодо зниження та ліквідації несприятливих наслідків, а також критерії результативності їх реалізації. Відповідно до ризик-орієнтованого підходу, перелік ризиків бізнес-процесів включає лише ряд найбільш актуальних великих ризиків бізнес-процесу. Ці властивості можуть бути визначені на різних рівнях (високий, низький, середній) або за шкалою (наприклад, 1-5) кожного критерію.

У зв'язку з цим у стандартах необхідно закріпити модель оцінки ризиків, яка є основою для виконання внутрішнього аудиту з використанням ризик-орієнтованого підходу. Для оцінки ризиків пропонується використовувати матрицю ризику та метод рейтингових оцінок значущості ризиків як основа для планування аудиту (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця ризику

Ймовірність невдачі	Високий	5	10	15	20	25
		4	8	12	16	20
		3	6	9	12	15
		2	4	6	8	10
	Низький	1	2	3	4	5
Низький			Високий			
Критичність ризику						

Незалежно від методу критичність ризику відображається так:

- 1 – не впливає чи незначний вплив на бізнес-процеси;
- 2 – незначний вплив може уповільнити бізнес-процесів або викликати проблеми, якщо не фіксувати протягом 30-60 днів;
- 3 – середній вплив, що може погіршувати бізнес, повинні фіксувати протягом 2-4 тижнів;
- 4 – серйозний вплив, вплив суспільних відносин, що приносить великі витрати, юридичне ризику, потрібно виправлення протягом 1-7 днів;
- 5 – важке відновлення, багато втрат доходів, що призводить до банкрутства і повинні бути виправлені протягом 24 годин.

Для кожного сценарію невдачі, ймовірність відображається як фактор з 1-5-го рейтингу: 1 = 0-20 %; 2 = 20-40 %; 3 = 40-60 %; 4 = 60-80 %; 5 = 80-100 %

При цьому критичність/ймовірність обчислюється за формулою:

Бал критичності / ймовірності = критичність ризику * ймовірність невдачі.

В рамках ризик-орієнтованого підходу можна використовувати два методи: спрощений метод і просунутий метод. При використанні спрощеного методу основне завдання полягає у формуванні рейтингу ризикованості процесів та виборі найбільш ризикованих для проведення проєктів внутрішнього аудиту. Цей метод має одну істотну гідність – його результати можуть бути наочними, доступними для сприйняття не підготовленими громадянами та відносно доказовими.

У таблиці 2 показаний приклад каталогу операційних ризиків підприємства з бізнес-процесів та складових їх елементарних операцій. У правій частині таблиці показано оцінку величини впливу кожного фактора ризику на окремі операції процесу.

При використанні цього методу за точку відліку береться перелік ризиків підприємства з оцінкою як мінімум їхньої сили впливу та ймовірності, або, як його називають у спеціалізованій літературі, картка ризиків. Таким чином, формується наступний ланцюжок дій: створення карти ризиків, вибір найбільш суттєвих ризиків, конвертування ризиків у план та програму аудиту.

Таблиця 2

Приклад рейтингу ризиків

Бізнес-процеси	Ризики				Загальні
	Ризики внутрішніх джерел			Ризики зовнішніх джерел	
	Фінансові ризики	Інвестиційні ризики	Управлінські ризики		
Фінансове забезпечення	5	4	4	3	16
Кадрове забезпечення	2	1	1	3	7
Інновація	3	1	5	4	13
Інвестиція	2	5	2	3	12
Постачання	1	3	2	4	10
Виробництво	1	4	3	2	10
Обслуговування	1	2	3	3	9
Оподаткування	2	1	3	5	11
Маркетинг	1	2	2	3	8
Збут	1	1	3	4	9
Післяпродажне обслуговування	1	1	5	1	8

Таким чином, внутрішній аудит може використовувати результати роботи відділу управління ризиками для визначення процедур аудиту.

Література:

1. Фабіянська В.Ю. Аудиторський ризик: сутність, методика оцінки та шляхи зниження. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 1. С. 110-121.

2. Максимчук І.А., Уманець Т.М. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах: ризик-орієнтований підхід. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 8. С. 15-18.

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Бабенко Є.О., здобувач вищої освіти*,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського, м. Кременчук, Україна

Ефективне управління активами підприємств в умовах економічного відновлення стає надзвичайно важливим для забезпечення їх стійкості та конкурентоспроможності. Перехід до стабільного економічного зростання приносить як нові виклики, так і можливості для компаній. У цьому контексті управління активами виступає як стратегічний процес, спрямований на оптимізацію використання ресурсів з метою досягнення максимальної ефективності та вартості підприємства.

Забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, що є основою для ефективного функціонування та досягнення високих фінансових результатів, відіграє важливу роль у його діяльності. Джерелами формування капіталу є власні та позикові ресурси. Фундаментом фінансової стійкості підприємства виступає власний капітал, забезпечуючи його незалежність і стабільність. Проте функціонування підприємств у ринкових умовах передбачає періодичне залучення позикових коштів, які сприяють розширенню виробництва, оновленню активів та підтримці конкурентоспроможності.

Матеріальну основу для формування капіталу, що забезпечує інвестування в різні напрямки господарської діяльності, виконують фінансові ресурси підприємства. Частиною цих ресурсів, які

* Науковий керівник – Хоменко А.М., к.е.н., доцент